

Genet tancada

ÖNSÖZ

Bana kalırsa Şükrü'nün Genet Tanca'dayken adlı kitabının bir önsöze hiç ihtiyacı yok. Kitap Jean Genet'nin kusursuz bir portesini çiziyor. Her kim okursa Genet'yi benim onu Chicago'da gördüğüm kadar net bir şekilde görecektir.

"Polisler hiçbir zaman insan olmadı ve insan oldukları gün artık polis olmayacaklar." Bu kesinlikle böyle. Nasıl ki soğuk algınlığı kuduz olmaktan daha iyiye. Bazı polisler kabul edilebilir ki diğerlerinden daha iyidir. Fakat kim ikisinden birine yakalanmak ister ki?

"Mutlak hayır ve mutlak evet yoktur. Şu anda burada seninle oturuyorum, ama kolaylıkla oturmuyor da olabilirim." Genet'yi 1968'de (*Esquire* için Demokrat Parti Kurultayını takip etmek üzere) Chicago'ya getiren tamamen bir şans meselesiydi.

"Ne Varoluşçuyum ne de saçmacı. Ben bu tür sınıflandırmalara inanmıyorum. Ben sadece bir yazarım; iyi ya da kötü bir yazar." Ben de bu tür sınıflandırmalara hep aynı derecede tahammülsüz olmuşumdur. Bana da bir Beat mi yoksa bir Kara Mizahçı mı olduğumu sormaları gibi. İyi yazarlık ve kötü yazarlık var. İsim vermek anlamsız.

“Ben daima yazıyordum, hatta bir şeyler yazmayı hiç denemeden önce bile. Bir yazarın kariyeri o yazmaya başladığı anda başlamaz. Kariyer ve yazı daha önce ya da sonra çakışabilir.” Ben otuz beş yaşıma gelene kadar yazmaya başlamadım. Kerouac üzerine - Şükrü'nün notlarını görmeden önce yazılmış olan- bir makalemdede tam olarak aynı şeyi söyledim: “Ben hep yazıyordum, gerçek anlamda herhangi bir şey yazmadan uzun zaman önce de.” Bu ortak inanç, Genet ve benim, benim korkunç Fransızcama ve onun var olmayan İngilizcesine rağmen, Chicago'da iletişim kurabilmemizi mümkün kıldı. Kendisini bir Varoluşçu olarak mı yoksa bir Saçmacı olarak mı gördüğünü sorsaydım, iletişim kurmak imkânsız olurdu.

Şükrü'nün notlarını okurken, Jean Genet'yi onun bir filmini izliyormuşçasına açık bir şekilde duydum ve gördüm. Sadece olup biten şeyleri ve kendisine söylenenleri naklederek böylesi bir keskinliğe ulaşmak için insanın eşine az rastlanır bir görüş kabiliyetine ve berraklığına sahip olması gerekir. Şükrü bir yazar.

JEAN GENET TANCA'DA

18 / XI / 68

Café Central'da Gerard Beatty ile oturuyordum. Birden, Bak! Bu Jean Genet! dedi.

Yavaş yavaş yürüyor, elleri ceplerinde, hırpanî. Sabitlenmiş bir şekilde, gözünü dikerek Café Central'ın terasına bakıyor.

Öylece durdu, tamamen arkasını döndü ve Café Fuentes'nin olduğu tarafa baktı. Ardından Café Tanger'i seçti. Gerard'a dedim ki: Onunla tanışmalıyım.

Hayır! Deneme bile.

Neden?

Kabuğuna çekilmiş ve orada yaşıyor.

Onunla iletişim kuramazsın. En azından bana söylenen bu.

Gerard'ın uyarısına aldırmamaya karar verdim. Genet'yi genç bir Faslının yanında otururken görebiliyordum.

Yaklaşık bir saat, yıllar boyunca Tanca'yı ziyaret etmiş ressam ve yazarları listeleyerek oturduk. Bir

gözüm, karıncalar gibi birbirine sokularak meydanda dönüp duran insanlarda, diğeri Jean Genet'nin güneş ışığında parlayan kafasındaydı. Kalkmaya hazırlandığını gördüm. Saat üçe geliyordu. Gerard'a dedim ki: Şimdi dikkatle izle. Gerard bağırdı: Sen aklını kaçırmışsın! Ona döndüm ve sııttım.

Arkamdan itiraz ettiğini duydum: "Bu yaptığın delilik!"

Yürüyordu. Yavaş yavaş ona doğru gittim. Durdu, elleri ceplerinde, azıcık öne doğru eğildi.

Araştırır gibi bana baktı. "Siz Monsieur Genet'siniz, değil mi?"

Bir an duraksadı ve cevap vermeksizin, "Sen kimsin?" dedi.

"Faslı bir yazar," demeden önce bekledim.

Elini uzattı. "Enchanté."¹

Gerard'ı kafe penceresinin ardından beni izlerken gördüm. Şaşırmişti ve gülümsüyordu.

Siaghines'den yukarı yürüdüğümüz sırada, Genet'ye Tanca'yı sevip sevmediğini sordum.

"Ça va,"² dedi fikrini açıklamayarak.

"Dünyadaki en güzel şehirlerden biri olduğunu düşünmüyor musunuz?"

"Kesinlikle hayır! Böyle bir fikri ne verdi sana?"

¹ Memnun oldum.

² nasıl gidiyor/ nasılsın

“Öyle olduğunu duymuştum,” dedim.

“Bu doğru değil. Asya’da çok daha güzel şehirler var.”

Zoco Chico’dan Otel Minzah’a yürüdüğümüz yirmi dakika içinde Faslı yazarlar ve göğüs germeleri gereken yazma ve yayınlama problemleri hakkında konuştuk. Otelin önüne geldiğimizde bana elini uzattı ve şöyle dedi: “Bu saatlerde hep şekerleme yaparım.” Yarın, istersen Zoco Chico’da buluşabiliriz, öğleden sonra üç gibi.

19 / XI / 68

Café el Menara'ya oturdum. Düşünüyordum: Gelecek mi gelmeyecek mi? Bana göre hâlâ bir önceki gündü, çünkü beklemekte olduğum şey gerçekleşmemiştir.

Sonra gelmekte olduğunu gördüm, yavaş yavaş, daha önceki gibi. Ona el salladım. Gözleri parladı ve gülümsedi. Ayağa kalktım. Samimiyetle el sıkıştık.

İfadesi dünkünden daha dostçaydı. Oturduk. Bir bardak nane çayı ısmarladı ve ben de aynısından istedim. Gelip geçenlerin bazıları sokak boyunca aşağı ya da yukarı gidiyorlar ve geri dönmüyorlardı. Bir kısmı ise sabit olarak sokak boyunca turluyordu. Bunların çoğu turist arayan gençler ve oğlanlardı.

"Kitaplarınızdan hiçbirini Arapçaya çevirmemelerinin nedeni anlayamıyorum," dedim.

"Kuran Arapçasını mı kastediyorsun?"

Kuran Arapçasının Eski Arapça olduğunu açıkladım.

"Bilmiyorum. Kimse bunun için izin istemedi. Belki bir gün isterler, belki istemezler. Bu benim fikirlerimin bu noktada onları ne kadar ilgilendirdiğine bağlı. Kişisel olarak, Arapların inançla ilgili sorulara aşırı duyarlı olduklarını düşünüyorum."

Yanımda *Kırmızı ve Siyah*'ın bir nüshası vardı. Sayfaları karıştırdı.

“Bunu seviyor musun?”

“Evet. İlkönce Arapçasını okudum. Şimdi tekrar Fransızcasını okuyorum.” Ve ekledim: “Julien'nin aile yaşamı bazı yönlerden benimki gibi. Özellikle bir yönüyle neredeyse aynı: Monsieur Sorel oğlu Julien'i kasabanın belediye reisine yıllık üç yüz franka kiralamış; babam da beni otuz peseta için bir ay Tetuan'da, yaşadığımız yerde, Ain Khabbaz mahallesinde kafe işleten bir esrarkeşe kiraladı.”³

“Senin sorununu anlıyorum ve bu sorunu yaşayan tek kişi de sen değilsin. Edebiyatta bu şekilde asla güzellik bulamazsın. Aklında bu tip bir düşünceyle -bir roman kahramanının yaşamının, kendi yaşamınla bir ilgisi olduğu düşüncesiyle- okumamalısın. Durumları birbirinden ayrı tutmalısın. Senin yaşamın başka hiç kimsenin yaşamı değil.”

Basil'in kişiliğini düşündüm, (*Dorian Gray'in Portresi*'ndeki) Lord Henry ile sanat ve sanatın sanatçının kişisel yaşamı ile ilişkisi üzerine yaptığı konuşmayı.

“Demek istediğim Julien kendi geçmişimi değişik bir ışıkla görmemi sağlıyor ve bu da şu an için beni teselli ediyor,” diye açıkladım ona.

³ Bu konuda daha ayrıntılı bilgi edinmek için yıllar önce yayınlanan *Çıplak Ekmek*, *Muhammed Şükrü* isimli kitabı zor da olsa bulmanız gerek...

"Kendini savunmayı reddeden Mersault, (Camus'nün *Yabancı*'sındaki) bana hapisanedeki Julien'i hatırlatıyor."

"Bu aynı şey değil," dedi ve bazı ayrıntılarıyla Stendal'ın yazdığı dönem hakkında konuşmaya başladı. Sonra şöyle dedi: "Ama Camus daha şanslıydı. *Yabancı*, Fransa'nın artık ordu tarafından yönetilmediği bir devirde yazılmıştı. Bugünün kitaplarının kahramanları reddetmekte daha özgürler. Sevdiği kadın için ölen çok nadirdir. Kadın ona ateş edebilir, ama o hücrelerinde kadın için hiç sevgi hissetmez ya da giyotine giderken kadının adını tekrarlamaz. *Refus obscur* hakkında ilk yazanın Kafka olduğunu söyleyebilirsiniz. Örneğin *Dava*'daki K.'yı ele alalım. Ona yöneltilen ithamlar çok ağır. İşbirliği yapmalı ama bir davası yok. Yaşamının tehlikede olduğu anda, bir kadınla gülünç aşığı oynuyor."

"Hemen sonra ona arkadaşı Sartre'ı sordum. İki yıldır onu görmedim," dedi.

"Kitaplarının çoğunu okudum. Bir gün onunla konuşmak isterdim."

"Bunun ayarlanması kolay." Sonra ekledi: "Savaş sonrası Sartre, savaş öncesi Sartre değil. Alman hapishanesinden yeni bir kabukla çıktı. Ben de aynı şekilde. Eğer ikimiz birden kabuklarımızı değiştirmeseydik arkadaş olamazdık."

“Onunla otele yürüdüm. Yolda ona İspanyolca bilip bilmediğini sordum.”

“Hayır,” dedi. “Ağustosta Chicago’daydım. Orada birkaç kelime öğrendim.”

“Ya İngilizce?”

“*Non plus.*”⁴

Otelin önünde yeniden randevulaşmadan ona hoşça kal dedim.

⁴ Fr: Hayır.

Açık bir şekilde Genet burada “almıyım” demek istemiş, ama her zamanki gibi bir 6:45 geleneği olarak metne sadık kalmayı tercih ettik. (k.)

20 / XI / 68

Medine'de Brion Gysin ile yürüyor, Calle Bencharqi'den yukarı geliyordu. Beni selâmlamaksızın, Stendahl'ın romanındaki kırmızı rengin açıklamasına girişti. "Dinle! Kırmızı, ordu anlamına gelmiyor, dün sana anlattıklarımaya rağmen. Kırmızı, kırmızı pelerin giyen yargıçları temsil ediyor. Yargıçlar için kırmızı ve rahipler için siyah."

21 / XI / 68

Onunla ögöle sonrası bir ara Zoco Chico'da karşılaştık. Bir saat kadar konuştuk. Bana Fas hakkında sorular sordu, kültürü ve ekonomisi ile ilgili sorular. Profesör ve öğrencilerin eğlence saatlerinde mi yoksa okul dışında mı bir araya geldiklerini bilmek istedi.

"Hayır. Ne Faslılar ne de Fransızlar. Burada öğretmen ile öğrenci arasında yüksek bir paravan var."

"Ama neden?"

"Bilmiyorum."

Hayal kırıklığına uğramış gibi göründü. Çok geçmeden İslâmiyet ve Hıristiyanlık hakkında konuşmaya başladık; İncilin dört yazarının neler yazdığı ve Kuran'ın vahiy edilişini hakkında konuştuk.

"Kişisel olarak, ben Kuran'ın Matthew, Mark, Luke ve John'dan daha güvenilir olduğuna inanıyorum," dedi.

Bir an için sessiz kaldık. Hemen sonra yeni bir sohbeta başladık. "Ona hiç Arap yazarlardan bir şey okudun mu?" için sordum.

"Maalesef hayır. Sadece Katib Yacine'den birkaç şey. Kendisi benim bir arkadaşımıdır."

Emin olmak için devam ettim: Taha Hüseyin bile mi? Ya da Tefvik el-Hâkim?"

"Onlar kim?"

"İki Mısırlı yazar. Bazı kitapları Fransızcaya ve başka dillere çevrildi. Özellikle Tefvik el-Hâkim."

"Onları bilmiyorum. Bir gün okumayı umarım."

24/ IX /69

Bu sabah Gerard Beatty Jean Genet'yi Zoco Chico'da gördüğünü anlattı. Öğleden sonra Café Zagora'daki Brion Gysin'a koştum. Ezilip parçalanmış ayağı, onu yürümekten hâlâ alı koymaya yetecek kadar kötüydü. Benden Otel Minzah'a gitmemi ve yarın öğle vakti vereceği yemek için bir daveti Genet'ye iletmemi istedi.

Onunla lobiden bir ev telefonundan konuştum. Daveti hemen kabul etti ve *Parma Manastırı*'ni okuyup okumadığımı sorarak devam etti. Kendimi huzursuz hissettim ve cevap vermeden önce güldüm: "Ah, hayır. Henüz değil, ama çok yakında kesinlikle okuyacağım."

"Sana geçen sene onu okumanı öğütlemiştim," dedi. "Eğer aşağıya gelmezsem beni affet. Biraz Nembutal haplarından aldım. *A demain, chez l'Américain.*"⁵

Brion Café Zagora'da beni bekliyordu. Onunla dairesine gittim. Yolda, ayağından ve yazmaya çabaladığı yeni kitabı üzerinde çalışmasına engel olan bazı

⁵ Fr: Yarın Amerikalıların orada görüşürüz.

arkadaşlarından yakınmaya başladı. Parade Bar'a uğradık. Brion bir viski söyledi, ben bir bira aldım. Ayağını harap eden motosiklet kazasına neden olan şeyin Prenses Ruspoli'nin kem gözü olduğu konusunda ısrar etti.

Motosiklete binmeden önce John'la bana attığı o son bakışı hâlâ görebiliyorum. Hiç şüphem yok. O kadın büyü yapıyor.

"Görünüşe göre Genet kasabaya geri dönmüş," dedim Brion'a.

"Evet," dedi. "Bir hastaneye gidip, tedavi görmezse yuttuğu Nambutallar onu öldürecek," diye devam etti.

"En son bir şeyler yazdığından bu yana birkaç yıl geçti," dedim.

"Daha fazla yazacağını düşünmüyorum," dedi Brion. "Yapması gerekeni yaptığını hissediyor."

Onun bazı kitaplarını yeniden okuduğunu söyleyerek devam etti. "O adamın klâsik bir eğitim görmediğine inanmam," dedi. "Saklamaya çalıştığı bir sır var. Onun yaşamı yüzyılın en büyük edebiyat gizemlerinden bir tanesi.

Genet'nin böyle bir eğitim almış olmasının mümkün olduğunu nasıl düşünebildiğini sordum? Kendisiyle bu konuyu konuştuğunu söyledi, ama Genet, tüm eğitiminin büyümekte olduğu yıllarda tanıdığı hırsız ve serserilerden geldiğinden fazlasını asla söylemezdi. Brion ona düpedüz bunu kabul etmeyeceğini söylemiş

ve sözlerine bir Katolik enstitüsünde yetiştirildiğinden şüphelendiğini eklemişti.

“Racine’in dilini sokakta öğrenemezsin,” diye devam etti Brion, “ve eğer Genet Yunanca ve Latince biliyorsa şaşırmam.”

Genet’in buna nasıl tepki verdiğini sordum.

“Bir parça solgunlaşması ve fazlasıyla şaşırmış görünmesi dışında hiç tepki vermedi. Daha sonra kahkahalar attı ve inkâr etti ve her zamanki hikâyeyi anlattı. Hırsızlar ve pezevenkler. O zamanların, suçluların hepsinin kusursuz Fransızca konuştuğu çok özel bir dönem olduğunu iddia etti! Elimizde dahi Genet ve suçlu Genet var, ama bir başka Genet daha var, ama başka bir daha var, üçüncü bir Genet, gizemli Genet.

25 / IX / 69

Kaptan ellerimizle yedik. Genet yemeğe güçlükle dokunabildi. Yemekten sonra H. din konusunu açarak ortamı canlandırdı. Genet Kuran ile ilgileniyor gibiydi. Derken H. Genet'ye, eğer fakir Faslıların arkadaşlığından hoşlanıyorsa niye Minzah'da kaldığını sordu. Genet güldü.

"Sebebini bilmiyor musun?"

"Bilmiyorum."

"Çünkü ben pis bir köpeğim. Minzah'da veya Hilton'da kalıyorum, çünkü seçkin insanların benim gibi pis bir ite hizmet ettiklerini görmekten hoşlanıyorum."

Hepimiz güldük. "Peki, sen niye pis bir it olasan ki?" diye sordu H.

"Çünkü onların benim hakkımda düşündüğü şey bu."

Brion sınırları ayağı yüzünden hâlâ çok bozuktu. Yanımda *Varlık ve Hiçlik*, *Parma Manastırı* ve *Balkon* vardı. Genet Stendhal'ı eline aldı: "Sartre arkadaşım ama *Parma Manastırı*, *Varlık ve Hiçlik*'den daha iyi bir kitap."

"Sartre'ın kitabının anlaşılması çok güç," dedim. "Üç yılda sadece yüz otuz sayfa okuyabildim. Bazen bir

tek cümle yüzünden tekrar başa dönüp yeniden okumaya başlıyorum.”

“Ben de ilk okuduğumda sıkıntı çekmişim,” dedi Genet. “Bir gün kitabı yanıma alıp Sartre’ın evine gittim ve ona dedim ki: Senin bu kitabın çok zor. Kitabı elimden aldı, içine notlar ve sayılar –bazı bölümleri okumam gereken sırayı bana göstermek için- yazmaya başladı ve dedi ki: Şimdi hiç sıkıntı çekmeden anlayabileceğini düşünüyorum. Doğru söylemişti. Benim için çıkardığı okuma sırasıyla kitabı çok daha kolay okuyabildim.”

“Neden sana gösterdiği sırada yazmadı ki?” diye sordum.

“Uzmanlar için yazdı. En azından bana söylediği bu.”

Derken H. Genet’ye sordu: “Tanrının var olduğuna inanıyor musun?”

Genet güldü. “Bilmiyorum. Bütün bildiğim dünyanın var olduğu. Aslında Tanrı sadece kendi bilir var olup olmadığını.”

“Filozoflar doğru söylüyor,” dedi H. “Tanrı yok.”

Genet, nükteli bir şekilde, “o zaman sen bir ateistsin,” dedi.

Brion’un aşçısı araya girdi. “H. hep böyle, ama niye bir ateist olduğunu açıklayamaz. Sadece yabancılarla birlikte olduğu zaman böyle konuşur. Müslümanlar birlikteyken ikiyüzlü ve korkak davranır, çünkü Tanrının var olduğunu biliyor.”

“Ya sen?” diye bağırdı H. “Niye inandığını açıklayabilir misin?”

“Evet. Tanrı var ve bu yeterli.”

“Tanrı yok ve bu da yeterli.”

Genet'den *Balkon*'u benim için imzalamasını istedim. İthafı hem Arapça hem Fransızca yazdı.

Yemek masasını saat beş buçuk gibi terk ettik ve Place de France'de Genet'yi uğurladık. Orada iki kızla karşılaştık. H. bir tanesini tanıyordu, şarap ve ot içmek için H.'nin dairesine gittik. Geceleyin bir gürültü beni uyandırdı. H.'nin kızı ağlayarak odama girdi, yarı çıplak durumdaydı ve erkeklerin ne kadar kaba olduklarından yakınlıkla yanıma oturdu. Onun ardından H. içeri girdi ve geri dönmesi için kızı ikna etti. Hemen sonra benim yanımda yatan kızın da ağladığını fark ettim. ‘Niye ağlıyorsun’ diye sormaya cesaret edemedim.

Gecenin içinden bir düşünün müziği geliyordu. Uzaktan gelen eğlence sesleri beni hep üzer. İnsanoğlu çok kırılgan, diye düşündüm.

26 / IX / 69

Bugün onunla Café el Menara'da buluştum. Kolumun altında *Budala* ve Arapça bazı dergiler vardı: *al-Adab*, *Maouaqif* ve *al-Maarifa*. Konu üzerine yazan Arap olmayan yazarlardan okuduklarına göre, Arap edebiyatının genel sorunlarla ilgilenmediğini, yalnızca Arap düşüncesine dayandığını söyledi.

"Sınırlarının ötesindeki insanlık, Arap edebiyatını pek ilgilendirmiyor."

Dedim ki: "Arap eleştirmenlerinin bazıları seni bir Varoluşçu olarak görüyor, geriye kalanlarda senin Saçma ekolüne bağlı olduğunu söylüyor."

"İrkilmiş halde bana baktı. Kim benim hakkımda bu tür saçmalıklar yazdı?"

"Bazı Arap eleştirmenler."

"Herkimseler yanılıyorlar. Ne Varoluşçuyum ne de Saçmacı. Ben bu tür sınıflandırmalara inanmıyorum. Ben sadece bir yazarım; iyi ya da kötü bir yazar.

Masaya bir erkek çocuk geldi. Genet şevkle elini sıktı. Bana döndü: "Bir arkadaşım. Onunla geçen sene tanıştım."

İkisi birbirlerine anlamlı bakışlar attılar, ama hiçbir şey söylemediler. Genet çocukla Fas ve Tunus Arapçasının bir karışımını kullanarak konuştu. Oğlan bir kahkaha attı. Genet çocuğun giydiği eskimiş ayakka-

bıları işaret etti ve "bir çift yeni ayakkabı ne kadara mal olur?" dedi.

Çocuk mırıldandı: Bin frank.

"Hepsi bu mu?" dedi Genet. Çocuk başını sallayarak onayladı ve Genet ona bin beş yüz frank verirken şöyle bir uyarıda bulundu: "Eğer gidip yeni ayakkabılar satın almazsan sen ve ben artık arkadaş değiliz. Seni görürsem konuşmayacağım."

Çocuk gülümsedi ve koşup çıktı.

Genet bana döndü. "O parlak bir çocuk. Niye okulda değil?"

Açıkladım.

"Anlıyorum," dedi.

Hemen sonra ona, Sartre'ın, kitabında onunla ilgili yazdıklarını kabul edip etmediğini sordum.

Duraksamadan cevapladı: "Tabi kabul ediyorum. Sartre ilk yüz sayfayı bana sesli okudu ve bana yazdıklarının uygun olduğunu düşünüp düşünmediğimi, devam edip etmemesi konusunda fikrimin ne olduğunu sordu."

"Sanırım bazı insanlar onun en önemli temalarından birkaçını, orada açıklamayı, bu konular hakkında yazdığı kitaplarda açıklamaktan daha memnun olduğunu düşünüyorlar. Baudelaire hakkında yazdığı kitap ile ilgili olarak da aynı şeyleri söylüyorlar."

"Katılmıyorum," dedi. "Eğer Sartre tüm kitaplarıma ilgi duymuyor olsaydı, o kitabı yazmazdı. Kitaplarımı incelemiş olduğu için ne yazdığımı biliyor ve arkadaşlığımız sayesinde de kişisel yaşamımı biliyor. Benimle ilgili fikirlerini şekillendirmek için bu bilgileri kullandı."

Hemen sonra dedim ki: "Brion bana yazarın oğlu Claudel'in senin için Fransız Konsolosluğunda resmi bir davet vermeyi plânladığını söylüyor."

"Kabul edemem. Ben asla bu gibi şeylere gitmem. Paris'teki Küba Konsolosu beni tatil için Küba'ya davet etmişti. Fidel Castro arkadaşımıdır, ama ondan hiç resmi davet kabul etmem. Birlikte aynı masaya oturduğum tek başkan Pompidou'dur, bu da Fransa'ya dönmesi yasaklanan bazı arkadaşlarımı kabul ettiği içindi. Tüm devletlerden nefret ediyorum. Örneğin, homoseksüelliğim ve sabıka kaydım nedeniyle Birleşik Devletlerde hoş karşılanmıyorum. Sanki Amerika'da hiç sabıkalı ya da homoseksüel yokmuş gibi! Ve Sovyetler Birliği'ne gitmiyorum, çünkü Stalin yönetimindeki Zhdanov orada tüm eserlerimi yasakladı."

Yanımdaki *Budala*'yı -Arapça nüshası- aldı. "Bunu kim yazmış?" diye sordu. Ona kitabın ne olduğunu anlattım.

"Ben *Karamazov Kardeşleri* daha çok seviyorum," dedi.

"Brion *Budala*'nın daha iyi olduğunu düşünüyor," dedim ona.

“Ya sen?”

“Yeni başlıyorum, ama *Karamazov Kardeşleri* çok beğeniyorum.”

Daha sonra onu Zoco de Fuera’da, çok az tanıdığım uzun boylu, güçlü bir Faslı ile beraber gördüm. Zoco Chico’dan bulvara doğru yukarı çıkıyordum, onlar Sidi Bouabid’e doğru yürüyorlardı. Onları kalabalığın içinde yalnız yürürken görmek bana *Hırsızın Günlüğü*’nü düşündürttü. Arkadaşı Stilitano ile Barselona sokaklarında da böyle yürürmüş. Eve gidince o paragrafı aradım. Mes vetements étaient sales et pitoyables. J’avais faim et froid. Voici l’époque de ma vie la plus misérable.⁶

Birkaç ay sonra o Faslıyla karşılaştım ve ona Genet’den haber alıp almadığını sordum. “Ha, o zengin Fransız adam mı? Bana biraz para göndereceğini söylemişti, ama hiçbir şey göndermedi. Bu insanlar, bir kere uzaklara gittiler mi, bir daha asla seni düşünmezler.”

⁶ Giysilerim kirli ve berbattı. Açtım ve üşüyordum. Yaşamımın en mutsuz dönemi idi.

27 / IX / 69

Oteline yaklaşıyorduk. Ona Tennessee Williams'tan herhangi bir şey okuyup okumadığını sordum.

"Hayır ve hiçbir şeyini de okumak istemiyorum."

"Neden?"

"Eserleri hakkında okuduklarım, beni, onların asla ilgimi çekmeyeceği fikrine götürüyor."

"Kişisel olarak tanı mıyor musun?" diye sordum.

"Paris'teyken bir seferinde bana telefon etti. O zaman pekiyi değildim. Bir sonraki gün için randevulaştık, ama sözümü tutmak için çok hastaydım."

Gerard Beatty'yi bize doğru gelirken gördüm.

Onu Genet'ye tanıttım ve Gerard şevkle *Hırsızın Günlüğü* hakkında konuşmaya başladı. Sonra Tanca ve Tanca'daki insanlara geçtiler. Gerard birdenbire şöyle dedi: "Burada polisler bile insan. Dün pasaportum yanımda olmadığı için karakola götürdüler, ama birkaç dakika sonra serbest bıraktılar. Onlar insan."

Anlattığı hikâyenin başından beri açık şekilde sinirlendiği belli olan Genet, birdenbire patladı: "Beni dinle! Çirkinleşiyorsun. Eğer kitaplarımı okuduysan polisler hakkındaki kötü fikirlerimi biliyorsundur. Buna

rağmen, orada durup bana ne kadar insan olduklarını anlatabiliyorsun. Polisler asla insan olmamışlardır ve insan oldukları gün, artık polis olmayacaklardır.”

“Özür dilerim,” dedi Gerard. “Ben bu şekilde düşünmüyordum. Ben sadece demek istemiştim ki...”

Genet acele tarafından hoşça kal demiş ve otele girmişti.

28 / IX / 69

Brasserie de France. Edouard Roditi'nin bir arkadaşı olan Abdeslam masamıza geldi, yanıma oturdu ve kulağıma fısıldamaya başladı. "Bu o ünlü Fransız yazar değil mi? Onunla konuşmak istiyorum. Benim için tercümanlık yapacak mısınız?"

Ondan para isteyecekmiş gibi görünüyordu ve bu durumdan rahatsız olmuştum. Ne hakkında konuşmak istediğini sordum. "Büyük bir proje hakkında," diye fısıldadı, projeyi bitirmeme yardımcı olmasını istiyorum."

Bana konu hâlâ paraymış gibi geliyordu, bu yüzden Genet'nin Arapça bildiğini, onunla kendisinin de konuşabileceğini söyledim.

"*Kif entaya, mossieu?*" dedi Genet'ye.

"*Labess.*" Genet gülümsedi ve bir yanıt bekliyormuşçasına bana baktı.

"Bir arkadaşım," demek zorunda kaldım.

Abdeslam hâlâ benim tercüme etmemi istiyordu. "Bir kitap hazırlıyorum ve onun bu kitap için uzun bir şiir yazmasını istiyorum. Çok uzun. Bunu kitabın

⁷ Muhtemelen adam korkunç bir Fransızcayla konuşuyor.

başına koyacağım böylece herkes görecek.”

Genet için çevirdim.

“Bu uzun şiirin konusu ne olmalı?” diye sordu.

“Tanca hakkında bir şiir istiyorum,” dedi Abdeslam.

Genet yine gülümsedi. “Ona burada yayıncım olan Gallimard için çalıştığımı söyle. Bir kontrat imzaladığımı ve bir kitap yazmak için avans aldığımı söyle ona. Bu yüzden onun için şiir falan yazamam, uzun ya da kısa.

Eğer Genet bu saçmalık boyunca kusursuz bir ciddiyetle konuşmaya devam etmemiş olsaydı, patlayıp gülmeye başlamış olabilirdim. Abdeslam kendi ismini bile Arapça olarak okunaklı yazamazdı. Muhtemelen Edouard Roditi ona laf arasında ünlü yazarların el yazılarının iyi para ettiğini söylemişti ve Abdeslam’ın kafasında Genet’nin şiiri için hâlihazırda bir müşterisi vardı. Abdeslam ısrar etti. “Ona söyle eğer şimdi yazamıyorsa daha sonra Paris’te yazabilir ve bana gönderebilir.”

Masamıza kötürüm bir çocuk geldi ve Genet ona bin franklık bir banknot verdi, Abdeslam her hareketi izliyordu. Hemen sonra, dışarıda beklemekte olan Mokhter isimli bir cüce içeri daldı ve avucu açık masaya saldırdı. Genet’nin ona verecek hiçbir şeyi yoktu, bu nedenle ona arkadaşıyla –sakat olanla- paylaşmasını söyledi. Bu, kafenin tam ortasında, cüce ve sakat arasında bir kavgaya sebep oldu. Bunu

durdurmak için, Genet garsonu çağırdı ve beş yüz frank ödünç vermesini istedi. "Bunu cüceye ver," dedi bana ve hesabı ödedi.

İkimiz sokakta yürürken Genet, "Kimdi o herif?" diye sordu.

"Şiir isteyen mi? Bir paraşütçü," dedim. "Ama ordudan ayrıldı ya da atıldı."

"Burada, Tanca'da ne arıyor?"

Ona gerçeği, adamın turistlerle yatarak hayatını kazandığını söylemeyi düşündüm, ama Genet'in de gençken aynı şeyi yapmış olduğunu hatırladım. Bu nedenle şöyle söyledim: "Hiçbir şey yapmıyor. Ona her ay para gönderen bir Fransız yazar var."

"Yani, Fas'ın güvenliğinin bu gibi yaratıkların elinde olduğunu mu söylemek istiyorsun? O, mutfaktaki tabakları yıkamayı bile beceremez."

29 / IX / 69

ÖĞLEDEN ÖNCE

Onun bizim tarafa geldiğini gördüm ve kız kardeşime şöyle dedim: "Buraya doğru gelen bu adam bizimle birlikte oturacak."

"O kim?"

"Babam," dedim gülerek. Bir keresinde ona babamın benden ne kadar nefret ettiğini anlatmıştım, o da manevî babam olmayı teklif etti."

Gülümsedi. "Zavallı adam! Ne kadar da kirli!"

"Zavallı olan bizleriz," dedim. "O çok zengin. O ünlü bir yazar."

"Bu doğru değil!" diye bağırdı kardeşim.

Ayağa kalk ve ona merhaba de," diye uyardım kardeşimi. Genet, biraz daha yakına geldi ve bize şöyle bir baktı. Sonra kız kardeşime gülümsedi. Elini uzatmak için kardeşim ayağa kalktığında, "kız kardeşim Malina," dedim.

"Jean," dedi.

"Kaç yaşındasın?" diye sordu.

"On dört."

"Bundan daha genç olmadığına emin misin?"

Genet onu gücendirmişçesine cevap verdi: "Hayır! On dört yaşındayım!" Oturdu ve bir viski ısmarladı.

Kardeşimin bardaktaki Coca-Cola'sına bakarak, "Peki ya sen? Sen neden viski içmiyorsun?" dedi.

"Ben içki içmem. Ben Müslüman'ım."

"Ama bazı Müslümanlar içiyor."

"Sadece inançsız olanlar," dedi.

Muhammed Zerrad geldi. Genet'nin bir arkadaşıydı. Gençlerin pasaport alabilmesi için hangi evrakların gerektiği ile ilgili uzun bir konuşmaya girdik.

Kız kardeşim gitmek için ayağa kalktı. Genet ayaklandı. *Pardon, mademoiselle.*

"Tetuan'a geri gidiyor," dedim. Melike gülümsüyor ve elini onun avucundan geri almaya çalışıyordu.

"Seni önümüzdeki günlerden birinde Tetuan'da göreceğim," dedi Melikeye, Mağrip dilinde konuşarak.

Malina Genet'nin dağınık görünümüne işaret ettiğinde, *Hırsızın Günlüğü*'ndeki bir paragrafı hatırladım: "Barrio Chino'da kimsenin aklına giysilerini yıkamak gelmezdi. En fazla gömleğinizi yıkadınız, çoğunlukla da sadece yakayı." Bugün ayağını sürüyerek yavaşça yürürken ona bakıyor olsaydınız, muhtemelen hâlâ aynı rutini yerine getirmekte olduğunu rahatlıkla söyleyebilirdiniz. O artık sadece pis ve dar odalarda yaşamıyor ve Stilitano gibi kiraya karşılık haftada bir pansiyoncu kadınla yatmaya razı bir arkadaşına ihtiyaç duymuyordu.

Çeşitli kereler peçe ve çarşaf'ın Faslı kadınlar için doğru giysiler olduğu konusundaki fikrini dile getir-

mişti. “*La femme a toujours été un mystère pour l’homme,*”⁸ derdi. Erkekleri tahrik eden onun saklı oluşu. Kadın güzel mi değil mi? Faslı kadınlar örtülü iken daha iyi görünüyorlar.

⁸ Fr: Kadın, her zaman erkek için bir gizem olmuştur.

29 / IX / 69

ÖĞLEDEN SONRA

Onu otelin girişinde beni beklerken buldum. İçeri girdiğimizde, "Geçen sene burada kalan bir İngiliz arkadaş tarafından davet edilmiş olmama rağmen beni içeri almamışlardı," dedim.

"Neden?" diye sordu.

"Muhtemelen yeteri kadar iyi giyinmemiş olduğumdan."

"Tam tahmin ettiğim gibi. Başka bir yere gitmeyi mi tercih ederdin?"

"Hayır! Tam tersine. Daha önce beni almadıkları bir yere seninle gitmek benim için zevk olacak."

Bahçeye oturduk ve iki viski ısmarladık. Soğuşa rağmen havuzda yüzen genç bir adam vardı.

Tedirginlikle, bir şey söylemeksizin etrafına göz gezdirdi, kafalarımızın üzerine ve sandalyelerin altına baktı. Saklanmış bir mikrofon olmadığından emin olmaya çalıştığı izlenimini edindim. Her şey mümkündü, özellikle Genet gibi bir adamın durumunda.

"Güzel. Hadi senin yazma ve yayımlama problemlerin hakkında konuşalım," dedi. Sana öğüt vermeyeceğim çünkü benim verebileceğim hiç bir öğüt

kendi geleceğın hakkında karar vermene yardımcı olmayacaktır. Sana söyleyebileceğım tek şey, seçim yapmak zorunda olduğın. Ya şu anda burada olduğın gibi kalacaksın; ya da gidip, burada yazamadıklarını yazabileceğın bir yerde yaşayacaksın. Müslümanların Kuran ahlâkının ve geleneklerinin ötesine geçmiş olduklarını düşünüyorum, ama buna rağmen Kuran, Müslümanlar ve Müslüman olmayanlar tarafından da okunmuş ve hâlâ harika olan bir kitap. Yine de Baudelaire, Malarmé ve Rimbaud'nun şiirlerini büyük bir hayranlıkla okuyabilirsin. Neden? Çünkü onların tarzı doğrudan doğruya olağanüstü olmaya dayanır.”

Bir an sonra dedi ki: “Buradaki durum çok dengesiz. Her şey sefaletten ve yoksulluktan kokuşmuş durumda. Burada insan gibi yaşayanlar sadece yabancılar.

30 / IX / 69

Café de Paris'in terasına oturduk. Benim yanımda Camus'nun *Veba'sı* vardı.

"Bu romanı seviyor musun?" diye sordu bana.

"Evet. Onu ikinci kez okuyorum."

"Camus'yu çok sever misin?"

"Evet. Onu bir hayli okudum."

Bir duraksama oldu, ardından ona Camus hakkındaki fikrini sordum.

"Bir öküz gibi yazıyor."

Güldüm.

Sonra devam etti: "Yazdıklarını hiçbir zaman beğenmedim. Ne de kişiliğini. Onunla geçinmeyi asla beceremezdim."

"Demek ki ünlü çekişmelerinde Sartre'in tarafındaydın."

"Doğal olarak. Camus, düşündüğünden daha çok, hissen birisidir."

Bir hippie yanıma kadar geldi ve Genet'ye İngilizce şöyle dedi: "Eserlerinizin büyük bir hayranıyım. Sizi gördüğüme çok memnun oldum."

Genet bana baktı. Genç adamın söylediklerini tercüme ettim. El sıkıştılar ve hippie Genet gülümserken el sallayarak ve reverans yaparak uzaklaştı. Bana döndü

ve şöyle dedi: "Amerikan hippileri harika, ama babaları tahammül edilmez insanlar."

Abdeslam geldi. Bu sefer Genet'nin yanına oturmaya ve onunla Mağripçe konuşmaya özen gösterdi. Genet tek heceli kelimelerle cevap verdi. Bunun üzerine Abdeslam bana döndü. "Ona güzel parmakları olduğunu söyle," dedi.

"Güzel parmaklar mı?" diye tekrar ettim şaşırılmış bir şekilde.

"Evet, parmaklar! Ona ellerinin güzel olduğunu söyle."

"Eğer çok istiyorsan kendin söyle. Yavaş konuş, böylece anlayacaktır."

"Ne söylemeye çalışıyor?" diye sordu Genet kısa bir süre sonra.

"Parmaklarının güzel olduğunu söylüyor." Genet gözünü dikip hayretle ellerine baktı. Sonra Abdeslam'a baktı ve kahkahaya boğuldu. Abdeslam Genet'nin eline uzandı ve parmak uçlarıyla dokundu. Sonra güzel bir el olduğunu söyledi.

Genet bana döndü. "Ona kel kafam hakkında ne düşündüğünü sor. Ne gibi görünüyor?"

"Ona kafasının da güzel olduğunu söyle," dedi Abdeslam.

Tercüme ettim.

"Ona deli olduğunu söyle," dedi Genet. "Kafam maymun kıcı gibi görünüyor."

1 / X / 69

Café de Paris'in terasında oturuyorduk.

"Bugün kederli görünüyorsun," dedim ona.

"Ben hep kederliyim ve her zaman niye kederli olduğumu biliyorum," diye cevap verdi.

"Üzüntüsünü anladım ve daha fazla üzerine gitmedim. Benim de kendi üzüntülerim var.

3 / X / 69

Café Zagora.

"İlk romanını yazarken güç zamanlar geçirdin mi?" diye sordum.

"Hayır, pek değil. *Çiçeklerin Meryemi'nin* ilk elli sayfasını hapisteyken yazdım. Başka bir cezaevine nakledildiğim zaman, yazdıklarım diğer hapishanede kalmıştı. Geri alabilmek için elimden gelen her şeyi yaptım, ama durum ümitsizdi. Ben de kendimi battanियeme sarmalayıp oturdum ve elli sayfayı güzelce tekrardan yazdım."

"Otuz yaşını geçene kadar yazmaya başlamadığını biliyorum," dedim. "Otuz iki ya da otuz üç."

"Bu doğru."

"Bundan önce yazmayı hiç düşünmemiş miydin?"

"Hep daima yazıyordum, hatta bir şeyler yazmayı hiç denemeden önce bile. Bir yazarın kariyeri o yazmaya başladığı anda başlamaz. Kariyer ve yazı daha önce ya da sonra çakışabilir."

"Birkaç yıldır bir şey yazmadın değil mi? Yazınsal suskunluğunu ve politik bir pozisyonda üstlendiğin rolü başka türlü bir yaratıcılık olarak mı görüyorsun, bunlar yazarlığının bir parçası mı?"

“Edebi olarak söylemem gerekenleri söyledim. Eğer daha fazla eklenebilecek herhangi bir şey var idiye bile, bunu kendime saklardım. Ben bir mahkûmken, yargıçların beni hapiste tutmaları için iyi nedenleri vardı. Buna rağmen beni serbest bıraktılar. Beni daha fazla orada tutmaya korktukları için mi yoksa beni iradeleriyle mi serbest bıraktılar bilmiyorum. Her durumda benim için dışarı çıkma zamanı gelmişti, ama kolaylıkla hâlâ hapiste de olabilirdim.”

“Bazen şansın hukukun üstünde başarı sağladığını mı söylemek istiyorsun?”

“Evet, bu mümkün. Mutlak hayır ve mutlak evet yok. Şu anda burada seninle oturuyorum, ama kolaylıkla oturmuyor da olabilirim.”

Daha sonra Fransız bir ressamın hikâyesini nakletti. Fransız ressam bir lokantada yemek yiyormuş ve lokanta sahibi lokantanın duvarına asmak için bir çiçek resmi yapmasını istemiş. Ressam çiçeği çizmiş ve lokantacıya bunun ona ne kadara mal olacağını söylemiş. “Ne!” diye bağırılmış adam. “Yapmanın beş dakikanı aldığı bir şey için böyle bir ücret istemeye nasıl cüret edersin?”

“Beş dakika değil kırk yıl, demiş ressam. Çizimi istiyor musun, istemiyor musun?”

Lokantacı, “Bu fiyata olmaz,” demiş. Ressam çizimi yırtmış ve yemeğini yemeye devam etmiş.

10 / X / 69

Saat beşte Café Zagora'da buluştuk. Bana şu konuda ne düşündüğümü sordu: arkadaşı Muhammed Zerrad'a Genet'ye Paris'e kadar eşlik edebilmesi için bir pasaport verecekler miydi?

Devlet için çalışmayan ve yurtdışında çalışmak için resmi bir sözleşmesi olmayan genç bir Faslıya pasaport almaya çalışırken, rüşvetin denenebilecek en pratik yol olduğuna onu ikna etmeye çalıştım.

"Eğer adam bir suçlu, bir kaçak ya da ajan değilse bu tip bir durum başka hiç bir ülkede yaşanmaz," dedi. "Londra'da, geçmişimi hiç sorgulamadan pasaportumu üç saatte yenilediler."

"Böyle bir şey burada olamaz," dedim. "Henüz değil."

Saat beşi çeyrek geçe birlikte Amalat'a gitmek üzere taksiye bindik. İçeride kötü giyimli ve endişeli suratlı insanlardan oluşan uzun bir sıra vardı. İnce bir adam büyük bir heyecan halinde ofisten dışarı fırladı. Sesi sinirli ve sertti. Genet bana döndü. "Bu bana saat beşte tekrar gelmemi söyleyen adam."

"Altı da kapatıyorlar," dedim.

Pasaportlardan sorumlu bu memur zaman zaman dışarı çıkar ve bekleyenleri itip kakardı. Ardından

birkaç beddua mırıldanır ve tekrar içeri giderdi. Genet'nin keyfi kaçmıştı. Koridor boyunca birkaç adım attı, durdu ve homurdandı: "Tam bir hayvan, şu adam. İnsanları bu şekilde aşağılayarak ve dürterek ne yapmaya çalışıyor? O bir zalim!"

Tüm memurlar orayı terk edene kadar bekledik. Pasaport ofisindekilerin dışında hepsi. İnce yapılı adam bekleyen insanlara karşı kesintisiz hakaret yağmurunu sürdürdü. Genet adamın sıra boyunca aşağı ve yukarı giderken bağırarak söylediği bazı kelimeleri açıklamamı istedi. Adamın birini belirgin bir öfkeyle ittirdi ve gerçekten bağırdı. Genet bir kez daha onun söylediklerini çevirmemi istedi.

"O bu ofiste çalıştığı sürece, adamın asla pasaport alamayacağını söylüyor."

"Neden?"

"Muhtemelen aldığı rüşvet yeterli değildi. Bazen, eğer bir adam ona karşılık verirse, onu nezarete attırır. Mahkemeye çıktığında tırnakları pençe gibi uzamıştır ve buraya kadar sakalı vardır."

Genet'ye benim düşünceme göre, gidip doğrudan Valiyi görmeye çalışması gerektiğini söyledim, ama o bunu tartışmaya bile yanaşmadı. "Bürokratik patronlardan nefret ediyorum," dedi.

Bina kapanmadan önce son saniyede, ince yapılı adam Genet ile konuştu. Ona, eğer Faslı'nın tüm evrakları usule uygunsa pasaport almasını çabuklaştırabileceğini söyledi.

Yüzümüze karşı esen incecik bir yağmurun altında geri dönüş yoluna koyulduk ve Genet şöyle dedi: "O herifin istediği avuç dolusu banknot. Öyle değil mi?"

"Kesinlikle," dedim. "Doğru anlamışsın."

Café de Paris'e oturduk ve iki viski söyledik. Pantera cigarillosu içti. Minzah'da akşam yemeği için yaptığı daveti kabul ettim.

Yemek salonu Amerikalı turistlerle doluydu. Faslı garsonlar Genet'ye büyük bir zevkle hizmet ediyorlar, ona otelde kalan herhangi bir müşteriden çok, bir arkadaş gibi davranıyorlardı ve o, bozuk Arapçasıyla onlarla şakalaşmaktan asla geri durmuyordu. Amerikalı turistler ara vermeden iki şey yapıyorlardı: yiyor ve konuşuyorlardı.

"*Un moment... écoutez,*"⁹ dedi Genet. "Onları duyabiliyor musun? İçinde olmayı diledikleri uçakların motorları hakkında gevezelik ediyorlar; Vietnam'da ya da Ortadoğu'da."

Piyanist bir parçayı bitirdi ve başka bir tanesine geçti. "Gerçekten bu kadar kötü bir piyanist hiç dinlememiştim," dedi Genet. "Onların yemeklerini ve kelimelerini çiğneyişleri gibi çalıyor."

Genet mutluydu, ama çok az yedi. Dediğine göre iştah duyduğu şeyler sadece alkol ve Nembutal'di.

Ona sordum: "Bu günlerde ne okuyorsun?"

⁹ Fr: bir saniye... dinle

"Kitaplardan bahsediyorsan, hiçbir şey okumuyorum. Seyahat ederken yanıma sadece giysilerimi ve belgelerimi alırım."

"Bu oteli seviyor gibisin."

"Müdürü tanıyorum," dedi. "Benim kitaplarımı okumuş. Bazen onlar hakkında konuşuruz, yazdıklarımın ardındaki şeyler hakkında. Bu mekânda en azından kendimi evimde gibi hissediyorum, sıradan bir müşteri değilmişim gibi."

Minzah'da çalışan Faslı bir arkadaş bana Genet'in oradaki davranışlarından biraz bahsetti. Bazen yalınayak ve pijamaları içinde bir garsondan kibrit istemek için yemek salonunda gezinir. Sonra merdivenlerden yukarı çıkar ve çok geçmeden başka bir şey istemek için tekrar aşağı iner. Yatağının yanındaki dâhili telefonu kullanmak aklına gelmez.

Yemekten sonra yarım saat kadar bulvarda yürüdük. Birkaç gazete ve bir miktar dergi satın aldı ve oteline geri döndü.

12 / X / 69

Onunla sabah on bir buçukta Caf  de Paris'te buluştum. Yanında Muhammed Zerrad vardı. Genet ikimize de El Mirador'da ögle yemeği teklif etti. Bana söylediğine göre, böbrek rahatsızlığı yüzünden acı çekiyordu. O sabah muayene olmak için   değişik doktor çağırmıştı. Her biri bir iğne vermiş ve gitmiş.

Saat dörtte ayrıldık. Genet geçirdiğimiz tüm zaman boyunca çok keyifliydi. Sonra  gle uykusu için gitti.

13 / X / 69

Onu bu akşam altıda otelden aldım ve Brasserie de France'a gittik. Hâlâ acı içindeydi ve çok yavaş yürüyordu.

14 / X / 69

Onunla otelede buluştum. Sağlığı düzelmiş gibi görünüyordu. Bana Fransızca bir Kuran verdi ve hiçbir şey anlamadığını söyledi.

"Tefsirlerin çoğunun ne anlama geldiğini bilmek için kişinin Arapların tarihi üzerine çalışmış olması gerekiyor," dedi. "Sen kitabın Arapçasını okumuşundur tabi? Olağanüstü olmalı."

"Arapçadaki tek harika eser," dedim.

Sonsuz bir hayranlığı olduğunu bildiğim Mallarmé'yi tartışmaya başladı. Alıntıladığı mısralar arasında özellikle bir tanesi çok hoşuma gitmişti ve ondan bunu benim için yazmasını istedim. Elimizde hiç kağıt olmadığı için Kuran'da boş bir sayfa arayıp buldu ve yazdı: *Et le vide papier que sa blancheur défend...*¹⁰ Yazdığı mısradan tam emin değildi ve ardına bir soru işareti koydu. (Daha sonra kontrol ettiğimde, *sur* yazmış olması gereken yere *et, la* yerine de *sa* yazmış olduğunu fark ettim.)

Mallarmé isminin Fransızcada, eğer bir anlamı varsa, ne demek olduğunu sordum. Sırttı. "İsmi iktidarsızlığı imliyor: *mal armé, n'est-ce pas?* Cinsel

¹⁰ Fr: Beyazlığın koruduğu boş bir kâğıdın üzerinde...

olarak kusurlu donatılmış anlamında, ama bunu telâfi edecek de bir beyni var.”

Ardından ona, Esquire’ın, Chicago’daki 1968 Demokratik Parti Kurultayı hakkında yazdığı yazının tamamını yayınlayıp yayınlamadığını sordum. Sadece yarısını yayınladıklarını söyledi, ama diğer yarısını başka bir dergiye sattım diye devam etti. “Biliyorum ki yazdıklarımı sadece üzerinde imzam olduğu için satın alıyorlar, Amerika Birleşik Devletlerindeki demokrasi üzerine söylediklerimi duymak istediklerinden değil.”

15 / X / 69

Muhammed Zerrad pasaportunu çıkartabilmek için gerekli olan evrakları alıp getirmek üzere Tetuan yakınlarındaki doğduğu kasabaya gitmiş.

Genet sıkıntılıydı. "Sence ona orada, dağlarda o evrakları gerçekten verecekler mi? Yoksa burada memurlardan bir şey almaya çalışırken ki hikâyenin aynısı mı olacak?"

"Ama sana söyledim," dedim. "Her şey onun memurlarla iyi kişisel ilişkileri olmasına ya da araya hatırlı birilerini sokmasına bağlı. Eğer kimseyi tanıımıyorsa, bu ancak para yoluyla çözülebilir."

Hassan Ouakrim café'ye girdi ve yanımıza oturdu. Aklıma onun yardımcı olabileceği geldi. Amalat'da birkaç memur tanıyor ve ihtiyacı olduğunda resmi evrakları almakta asla zorluk çekmiyordu. (Ouakrim'in Troupe Inziss adında yerel bir dans gurubu vardı.) Onu bize faydalı olabilecek bir arkadaş olarak tanıttım. Ouakrim Genet'ye bizim için elinden gelen her şeyi yapacağına dair söz verdiğinde, Genet'nin yüzünde hafif bir ilgi ifadesi belirmişti; ona bir grup dansçıyı yönettiğini söylediğinde, daha çok alaka gösterdi. Ardından uzun uzadıya müzik, dans ve tiyatroyu bir-

leştiren bir projeyi yönetmenin zorluklarından bahsetti. Genet onu, sanatçının, eserinin üzerine dışarıdan gelebilecek her türlü etkiye karşı uyanık olması gerektiği konusunda uyardı. "Aksi takdirde," dedi, "sanatçı eserinin daima daha çağdaş olmasını isteyecektir ki, bu durum, burada Fas'ta daha fazla Avrupalı olmak anlamına geliyor. Müziğinin ve dansının el sürülmemişliğini korumak zorundasın," dedi Ouakrim'e.

16 / X / 69

Brasserie de France. Muhammed Zerrad gerekli evrakları yanında getirerek yolculuğundan geri dönmüş. Evrakları büyük miktarda rüşvet vererek çabucak aldığını söylüyor. Başarisından ötürü onu kutladık. Birlikte Amalat'a gitmek üzere Ouakrim'in gelmesini bekliyorduk.

Genet, "Herhangi bir faydasının olabileceğini düşünüyor musun?" diye sordu.

"Olabileceğini düşünüyorum. Dans grubundan ötürü orada çalışan birçok kişiyi tanıyor."

"Anlıyorum, ama güvenilir midir? Demek istediğim, biri onun önünde Fas siyaseti hakkında konuşabilir mi?"

"Bize herhangi bir zararının dokunacağını sanmıyorum," dedim. "Onun hakkında bildiğim tek şey, hep grubuyla meşgul olduğu; tüm istediği yurtdışına gitmek ve okumak."

Ouakrim geldi ve Amalat'a yanında yalnızca Zerrad'ı götürdü. Zenci garson gelip yanımda durdu. "Onun ünlü bir yazar olduğunu duyuyorum," diye mırıldandı bana.

"Söyledikleri doğru," dedim.

“O gerçek bir centilmen,” dedi.

Genet ona dostça bir gülücük verdi. Garson öne doğru adım attı ve ona elini sundu. *Darija* konuşarak ona: “Siz güzel bir insansınız,” dedi.

“Sen de iyi bir adamsın,” diye cevap verdi Genet *darija* dilinde. Biri garsonu çağırdı ve garson masayı terk etti.

“Fransız Konsolosundan yardım etmesini istemeyecek misin?” dedim. “Pasaportu normal yoldan alamamanız durumunda.”

“Asla,” dedi Genet. “Bu yapmayacağım tek şey. Fransız Konsololuğundan herhangi bir şey istemek durumunda kalmaktansa hangi miktarda olursa olsun para ödemeyi tercih ederim.”

17 / X / 69

Yanımda *Veba* vardı, okumayı nerdeyse bitirmiştım. Café de Paris'in terasına oturduk.

"Hâlâ *Veba'yı* mı okuyorsun?" diye sordu.

"Nerdeyse sonuna geldim."

"Ya benim *Balkon'u*? Onu okudun mu?"

"Henüz değil," dedim.

"Neden?"

"Ay sonunu bekliyorum, yeni bir nüsha alabilmek için," ona.

"Ama niçin?"

"Çünkü bendeki nüshada ithaf yazın var. Benim için imzalamıştın."

"Bununla ne alâkası var?"

Ona, kitaplarımı genellikle cafelerde okuduğumu ve eğer kitabı yanımda dışarı çıkarırsam, kitaba bir şey olmasından korktuğumu anlattım. O kitabı bir hatıra olarak sakladığımı söyledim.

Uzandı ve *Veba'yı* önümden kaptı. Ardından ilk sayfayı yırtıp aldı.

"Bunu benim kitabıma da yap," dedi. "Üzerinde ithaf olan sayfayı koparıp çıkar. Oyunu oku. Sonra sayfayı yerine yapıştır. Kitabı okumak imzayı

kaybetmek korkusuyla onu rafta bırakmaktan kesinlikle daha iyi.”

Bu beni gülümsetti. Kitapların fiyatları ile ilgili konuştuk ve onun kitaplarının aşırı pahalı olduğundan yakındım.

“Bu sayede daha çok para kazanıyorum,” dedi.

“Kitaplarının neden cep kitabı şeklinde ucuz baskısını çıkarmıyorlar?” diye sordum.

“Bilmiyorum.”

“Ama biliyorsun ki öğrencilerin çoğu senin kitaplarını satın alacak parayı karşılayamaz.”

“Bu benim hatam değil,” dedi.

Bu konu hakkında daha fazla konuşmamaya karar verdim.

“Tanca’ya son geldiğinde bana Sartre’ı iki yıldır görmediğini söylemiştin,” dedim

“Bu doğru. Onu hâlâ görmedim. Geçen sene bir gün Sorbonne’da konferans veriyordu, dinlemek için içeri girmeye çalıştım, ama kapıdaki kız salonda hiç yer olmadığını söyledi. Başka birçok insan içeri girmeye çalışıyordu, ama imkânsızdı.”

“Kız seni tanımış olmalı,” dedim.

“Bir öğrenciydi. Israr etmek istemedim.”

Daha sonra, Pasteur Bulvarı boyunca yürürken, Genet Gallimard’ın yerel acentesi olan kitapçıya gidip gidemeyeceğimizi sordu. Yanında getirdiği parayı harcamıştı. Librairie des Colennes’un doğru yer olup olmadığından emin değildim ama çok yakın oldu-

muzdan, elimle tarif ederek gidebileceğimizi söyledim. Librairie des Colonnes'a girdik.

Kitapçıyı işleten iki bayan, Madame ve Mademoiselle Gérofi, bizi iltifata boğdular. Genet, Madame Gérofi'ye onunla bir dakikalığına yalnız konuşup konuşamayacağını sordu ve Madame Gérofi onu asma kattaki ofisine götürdü. Onları yukarıda oturmuş konuşurlarken görebiliyordum. Ardından Madame Gérofi daktiloyu kullanmaya başladı. Brion Gysin Genet'nin asla banka kullanmadığını söylerdi. Gallimard, Paris'teki merkez şube ve Gallimard acentesi görevi yapan tüm kitapçılar da şube olarak Genet'nin bankası işlevini görüyor. Paris'te paraya ihtiyacı olunca, almak için Gallimard'a gider ve parayı paltosunun altına sakladığı küçük çantasında taşır. Bir yandan da sanki parayı çalmış gibi sinsi sinsi etrafına bakınır.

Tekrar dışarı çıktığımızda, sokaktayken dedi ki: "Bayanın kocası belki pasaport işinde yardımcı olabirmiş. Kısa bir süre içinde onunla buluşacağım. Burada oturup bekleyelim. Bayan onu telefonla aradı, kocası hemen buraya geliyor."

Claridge'e girdik. Bir kere daha şiir hakkında konuşmaya başladık. Baudelaire'den, Verlaine'den ve Rimbaud'dan. Konuşmayı onun idare ettiği bir ara nihayet kutsal Mallarmé'in tapınağına ulaştık.

“Burada *Brise Marine* olsaydı,” dedi. “Onu sana okumak isterdim.”

Koşup Madame Gérofi’den isteyeceğimi söyledim, o da bunun iyi bir fikir olduğunu düşündü.

Kitapçıda Madame Gérofi’yi hesaplarına gömülmüş halde buldum. Ona Monsieur Genet’in kitabı ödünç almak istediğini söyledim. Bana Mallarmé’in şiirlerini verdi. “Monsieur Genet’ye kocamın hemen geleceğini söyle,” dedi.

Claridge’e geri koşarken Ouakrim gözüme ilişti. Bizi aradığını söyledi. Genet’ye pasaportu almak için umut olduğunu söyledi. Genet Monsieur Gérofi’nin yardımcı olması ihtimaline inanıp inanmadığını sordu. “Mümkün,” dedi Ouakrim, “mimar olduğu için devlet dairelerinde çok sayıda arkadaşı vardır.”

“Eğer zahmete katlanmak isterse, size yardım edebilir,” dedi Genet’ye.

Monsieur Gérofi saat beşte geldi. Yarın sabah güvenilir bir memuru görecektim ve onunla konuşacaktı.

Ouakrim kendisinin de faydalı olabilecek biriyle randevusunun olduğunu söyledi. Monsieur Gérofi’nin arabasına bindik. Genet’in elinde hâlâ ödünç alınmış Mallarmé nüshası vardı. Fas’da basit bir pasaportu almaya çalışırken işin içine giren zorlukların sayısına şaşırılmıştı. Monsieur Gérofi sadece doğrularcasına başını öne eğdi, “burada işler böyle,” dedi.

Amalat’a vardık. Biz arabada beklerken, Ouakrim tek başına içeri girdi. Genet Mallarmé cildine göz gez-

dirmeye başladı. "Eğer kusuruma bakmazsanız, bu şiiri burada arkadaşşıma okuyacağım," dedi Monsieur Gérofi'ye.

"*Mais je vous en prie,*"¹¹ dedi Monsieur Gérofi.

Genet yüksek tiz sesiyle *Brise marine*'i okumaya başladı. Bitirdiğinde, "Bu şiir bir mucize değil mi?" dedi.

Şiirin olağanüstü olduğunu kabul ettik. Daha sonra özellikle beğendiği bir mısra seçti: "*Et la jeune femme allaitant son enfant.*"¹²

Ouakrim randevulaşmış olduğu adamı bulunamadığını söyleyerek geri geldi. Genet'nin pasaportu almakla ilgili gittikçe artan bir endişe geliştirdiğini fark etmiştim, ama bu işi başarmak konusunda her zamankinden daha azimli görünüyordu.

¹¹ Fr: Rica ederim.

¹² Fr: Ve bebeğini emziren gencecik bir kadın.

19 / X / 69

Onunla sabah on bir civarında buluştum. Aşağıya Avenida de Espana'ya yürüdük ve Puerta de Sol'a oturduk. Genet'nin arkadaşı Georges Lapassade belirdi. Kafası karışmış görünüyordu ve büyük bir asabiyetle konuştu. Kişiliğinden bilhassa hoşlanmadım.

Öğleden sonra Brasserie de France'da ikisiyle de yeniden buluştum. "Madame Gérofi'lere çaya davetliyiz," dedi Genet. "Sen de davetlisin."

Lapassade ile birlikte olmamak için teklifi reddetmem gerektiği konusunda, içimde bir şeyler beni kıskırtıyordu, ama tam o sırada Monsieur Gérofi geldi ve hepimiz arabasına bindik. Evlerine gittiğimizde Emilio Sanz ile karşılaştık. Onunla Edouard Rotiti'lerde tanışmıştım. O da tahammül edilmez bulduğum insanlardan biriydi; konuşurken havada çiçekler sallayan ve sorunuza cevap vermeden ya da onun deyimiyle darmadağın eden bir fikir ortaya atmadan önce havada salladığı çiçeği koklayan tipte bir adamdı.

Oda insanı gevşemeye teşvik ediyordu ve ben yorgundum. Madame Gérofi'ye çay yerine bir bardak viski alıp alamayacağımı sordum. Konu dönüp dolaşip Tanca'da yaşamış ünlü sanatçı ve edebiyatçılara geldi.

Madame Gérofi Tennessee Williams'dan bahsetti, daha önceleri sık sık geldiğini, ama 1964'ten beri buralarda bulunmadığını söyledi. Viski rahatlamam yardımcı olmuştu. Yavaş yavaş içtim. Genet'nin ansızın, "ben edebiyat mezarlığına girdim," diye bağırduğunu duyduğumda hemen hemen uykuya dalmıştım.

Tiyatro hakkında konuşuyorlardı. Genet tiyatronun artık yaşayabilir bir sanat biçimi olmadığını söyledi. Ona bugün hangi biçimin daha sağlam olduğunu düşündüğünü sordum.

"Henüz var olmayan bir şey. Şimdiye kadar kullanılmış bütün türler eskidi."

Evet. Bütün eserleri yayınlanmış olduğuna göre bunu söyleyebilir, diye düşündüm, ama eğer bunu bin dokuz yüz kırklarda düşünmüş olsaydı, kitaplarını yazmazdı ve bugün sadece hırsız ve dilenci Genet olurdu, yaşam boyu hapse mahkûm olmuş Genet.

Gitmek üzere kalktığımızda, Emilio Sanz'ı kitap raflarından bir kitap alırken gördüm. Kitabı imzalaması için Genet'ye uzattı. Genet imalı bir şekilde bana doğru baktı, gözleri ile bir soru soruyordu. Bu senin sorumluluğun, bu tip adamlar hakkında nasıl hissettiğimi biliyorsun, anlamına gelecek şekilde hafifçe omuz silktim.

"Üzgünüm," dedi Genet adama. "İyi hissetmiyorum. Bugün hiç bir kitabı imzalayamam."

Bravo, diye düşündüm. Nasıl bir sezgi!

Asansörle aşağı inerken Genet bana sordu: "Kim o bıyıklı İspanyol?"

Bir bankerin oğlu olduğunu söyledim.

"Ondan hiç hoşlanmadım," dedi.

"Ben de ondan hoşlanmıyorum."

20 / X / 69

Brasserie de France'da Brion ile birlikteydim. Genet altı buçuk gibi Muhammed Zerrad ile geldi. Brion çok kısa bir süre içinde ayrıldı. İki saat kadar konuştuk. Muhammed Zerrad da gitti ve ben Georges Lapassade'a bakınmak üzere Genet ile Zoco Chico'ya gittim. Onu Café Central'da Faslı bazı gençlerle otururken bulduk. Maria'nın lokantasına gittik ve bir şişe şarap ısmarladık. Genet sadece bir kadeh içti. Akşam yemeği yemek istemedi. Georges ve ben otele kadar eşlik ettik ve sonra Lapassade'ı Brion ile tanışmaya götürdüm. Yarım saat kadar onlarla oturdum. Onların Tanca'daki eski günleri yâd ettikleri sırada uyuyakaldım. Sabahın ikisinde uyandığım da hâlâ konuşuyorlardı. Lapassade'ı orada Brion'un Fas hakkında attığı nutuğu dinlerken bırakıp çıktım.

21 / X / 69

Genet, Lapassade, Brion Gysin ve ben Zoco Chico'nun arkasındaki dar sokaklarda dolaştık. Benc-harqi mahallesine girdik. Orada Manolo'nun evini bulduk. Kapının ardında yaşlı İtalyan Alberto oturuyor, kimin içeri girdiğini görmek için bakınıyordu. Bize üzerine oturduğumuzda gıcırdayan çok eski birkaç sandalye getirdi. Etraf buzdolabı gibiydi. Duvarlarda küf vardı. Her şey rutubetli, pis ve eskiydi. Brion mekânın Uluslararası Bölge olduğu günlerindeki halinden bahsetmeye başladı.

"Bu şehir tamamen ölü," dedi Lapassade. "Ondan geriye ne kaldı ki?"

Genet'nin *Hırsızın Günlüğünde* 'de yazmış oldukla-rını anımsadım: bir duvara yaslanıp uyuyakalıyor ve zihin gözüyle Tanca'yı *repaire de traitres*¹³ olarak görüyor.

Yaşlı İtalyan, bir şişe şaraptan kalmış olanı sundu bize. Ona teşekkür ettik ve gitmek için kalktık. "Göz-lerinizle gördünüz," dedi. "Burada hiçbir şey kalmadı. Yirmi yıl önce böyle ölü müydü? O günlerde içeri

¹³ Fr: Hainler yatağı.

girmek için bekleyen beş ya da altı müşteri her zaman olurdu. Bu günlerde tüm gün boyunca üç müşteri alırsak şanslıyız. Bazen tüm gün boyunca kimsenin gelmediği oluyor.”

Geçmişin şimdiden daha iyi olduğu ve geçmişini andıran herhangi bir şeyin bir daha asla görülmeceği konusunda fikir birliğine vardık.

Beş buçuk gibi Amalat’a gittik: Genet, Ouakrim ve ben. Ouakrim bizi samimi bir şekilde karşılayan Valinin özel sekreteri ile bir randevu ayarlamıştı. Bu, Amalat’a yaptığımız ziyaretler arasında Genet’in suratında mutlu bir ifade görmüş olduğum ilk seferdi. Adam Genet’ye Zerrad’ın Paris’te ne tür bir iş yapacağını sordu; Genet onu bahçıvan olarak kullanacağını söyledi. Genet’in ne bahçesi ne de evi olmadığını bildiğimden kendi kendime güldüm.

“Öyleyse hizmetli kategorisine girecek,” dedi sekreter.

Genet bir an için düşündü. “*Je vous demande pardon,*”¹⁴ dedi. “Ben hiç kimseye hizmetçi diyemem. O yalnızca bahçede çalışıyor olacak ve her durumda ona Fransızca eğitim verebilecek birini bulmaya niyetim var.”

Adam gülümsedi. Genet’in hiç kimseyi *hizmetçi* olarak etiketlemek istemeyişi ile ilgili tavrını sanırım anlamıştı. Genet’den Zerrad’ın Fas’da olmadığı

¹⁴ Fr: Sizden özür diliyorum.

dönemde ondan maddî yönden sorumlu olduğunu beyan ettiği bir mektup almasının gerekeceğini söyledi. Mektup teminat olarak Amalat'da tutulacaktı. Genet mektubu yarın ona getirmeyi kabul etti ve adam evrakın bir ya da iki gün içinde hazır olması için gücü dâhilinde her şeyi yapacağına söz verdi. Dışarı, sokağa çıktığımızda, daha iyi hissediyorduk. Genet düşünceliydi. "Uygar bir adama benziyor," dedi kendi kendine konuşur gibi.

22 / X / 69

Genet siestasına çekilmiş olduğu için Lapassade ile buluştum. Birlikte Maria'nın lokantasına gittik. Yemek yerken Lapassade şöyle dedi: "Bana Genet bitmiş gibi görünüyor. Maceracı Genet nerede? Barcelona'nın, Tunus'un, Yunanistan'ın Genetsi?"

Lapassade haklı, diye düşündüm. Genet sadece geçmişin hava kabarcıklarını anlatıyordu. Ne zaman ona kitaplarından birini sorduysam, beni şöyle yanıtladı: "Ha! Onu yıllar önce yazmıştım. Bir öğleden sonra ona, "bugün iyi görünmüyorsun," dedim. Bakışlarını bana dikip cansız gözlerle baktı ve dedi ki: "Haklısın. Çok kederliyim."

Daha sonra Genet, Brasserie de France'da, masada bizimle oturan Ouakrim'i kastederek bana fısıldadı. "Yardıma için bir şey ödememi bekliyor mu?"

Soruyu Ouakrim'e yönelttim.

"Non, monsieur Genet," dedi. Ardından Arapçaya geçti. "Biz arkadaşız, ama belki bana çok ilgilediğim bir konuda yardımcı olabilirsiniz."

"Genet, ona mümkün olan her şekilde yardım etmeye hazır olduğunu söyledi."

İsteddiği şeyin bir dans okuluna girmesini sağlayacak Birleşik Devletlerdeki birine yazılacak bir tavsiye mektubu olduğunu söyledi.

Genet mektubu yazacağını söyledi. Minzah'a kadar yürüdük ve Genet adres defterini aramak için yukarı çıktığında salonda oturduk. "Genet'den alınacak bir tavsiye mektubu bir milyon franktan daha değerli," dedi Ouakrim.

Para kabul etmenin dostluğa zarar vereceği fikrine katıldım. Genet geri geldiğinde, oturdu ve iki tane mektup yazdı, biri Barney Rossett'a ve diğeri Richard Seaver'a, ikisi de New York'taki Grove Yayınevi'ndendiler. Bir tanesini şöyle bir cümleyle bitirdiğine dikkat etmekten kendimi alıkoyamadım: *Et puis, j'aime tellement les dollars américains!*¹⁵

¹⁵ Fr: ve dahası Amerikan dolarını çok severim.

23 / X / 69

Muhammed Zerrad bugün pasaportunu aldı. Larbi Yacoubi bu olayı bizim için bir Gnaoua partisi düzenleyerek kutlamaya karar verdi. Parti saat sekiz gibi başladı. Hem Müslüman hem de Yahudi Faslılar vardı. Fransızlar, İngilizler ve Amerikalılar bulunuyordu. Mangalkömürü kadar siyah olan Gnaoua'nun şefi müzik parçaları arasındaki ilk dinlenme molasında Genet ile dostça ilişkiler kurdu. Müzik Sudan müziğiydi ve danslar temel duyguları ifade ediyordu.

Yanımda oturan çocuk ara sıra ortaya fırlıyor ve çılgın dansa katılıyordu. Zaman zaman bir şarkının sözlerini Bambara dilinden Mağripçe'ye çeviriyordu; ben de söylediklerini Genet için tercüme ediyordum.

Genet şefe kaç yaşında olduğunu sordu. Yaşlı adam şöyle dedi: "Tam olarak bilmiyorum, ama İkinci Kaiser Wilhelm 1905'de Tanca'ya geldiğinde ben yürümeye yeni başlıyordum."

Genet bana döndü: "Yakışıklı, çok yakışıklı, bu adam. Bak! Otu sanki yirmi yaşında genç bir adammış gibi içiyor."

Ziyaretçiler arasından bir fotoğrafçı ayağa kalktı ve art arda fotoğraf çekmeye başladı. Genet Gnaoua müzisyenleri ile fotoğrafı çekilirken hiç de rahatsız görünmüyordu, oysa ne zaman bir Avrupalı ile konuşurken yakalandıysa canı sıkılmış görüldüğünü fark ettim. İlk defa davranışı beni oldukça kızdırmıştı. Bana gösterişçi gelmişti, ama bunu karakterinin bir parçası olarak kabul ettim.

Lapassade arada Sudan ritimleri ile kafasını sallayarak, düzenli ot içti. Parti sabahın iki buçuğuna kadar devam etti. Genet'nin Avrupalıların orada bulunmalarına kızdığını gördüm. Devamlı oturduğu yeri değiştirerek etrafta dolanmayı sürdürdü.

Oradan çıktığımızda avuç dolusu banknot çıkardı ve şefin eline sıkıştırdı. (Müzisyenlerin parası önceden ödenmişti.) Para aralarında geçirildikçe, birbirlerine manalı bakışlar attılar. "Barış sizinle olsun," dedi Genet zenciye, adam da cümleyi gülümseyerek aynen tekrarladı.

Sokakta bana döndü ve dedi ki: "Gnaoua müzisyenleri muhteşemdiler, değil mi?"

"Evet, ama ben kişisel olarak Gnaoua partilerinden hoşlanmıyorum."

"Ama neden?"

"İlkeller. İlkeler olan her şeyden nefret ediyorum."

"Peki, sen ne tür müzikten hoşlanıyorsun?" diye sordu bana.

“Ah; Mozart, Beethoven, Tchaikovsky, Berlioz; bunlar gibi isimler.”

“Bana batılılaşmışsın gibi geliyor.”

“Belki.”

“Pekâlâ, ben biraz önce dinlediğimiz o Gnaouaları kesinlikle yeğlerim. Ben de onlar gibiydim. Onlar fantastikler.”

Lapassade bana döndü. “Kesinlikle onların değerini idrak edemiyorsun.”

“Onların değeri beni hiç alakadar etmiyor,” diye cevap verdim. “Sadece onları sevmiyorum.”

“Onu rahat bırak. Neden hoşlanmak istiyorsa ondan hoşlanmakta özgür,” dedi Genet Lapassade’a.

Hotel Minzah’a iyice yaklaştığımızda, Lapassade bana şöyle dedi: “Aşağıya Zoco Chico’ya gidiyorum. Benimle birlikte gelip biraz çay içmek ister misin?”

“Hayır,” dedim tersçe. “Hayır teşekkürler. Sanırım yatmaya gideceğim.”

Genet’ye iyi geceler diledim ve yoluma devam ettim.

25 / X / 69

Genet ve ben aşağıda, Avenida de Espana'da vedalaştık. Ona Lapassade ve Rabat'dan tatilden dönmüş bir gurup Fransız öğretmen eşlik ediyordu. O ve arkadaşı Zerrad bugün İspanya üzerinden Fransa'ya doğru yola çıkıyorlar.

Gnaoua partide çekilmiş fotoğraflardan bazılarını onun için otele bıraktığımı söyledim. Fotoğrafları ona vermemişlerdi, ama bana teşekkür etti. Yürüyerek uzaklaştım.

2 / II / 70

Zoco de Fuera'daki Muhammed Zerrad ile karşılaştım. Birbirimizi gördüğümüzde daha konuşmadan ikimiz de gülmeye başlamıştık. İyi bir ruh halinde görünüyordu. Ona Genet'nin nerede olduğunu sordum. Bilmediğini söyledi. Bir aydır Cebelitarık'ta çalışıyormuş.

İspanya'ya yaptıkları yolculuk hakkında sorular sordum. İçlerinde birçok Fotoğrafçı da bulunan bir gazeteci gurubu onları karşılamak üzere havaalanına gelmiş. Genet'nin bazılarını kişisel olarak tanıdığını ve sanki eski dostlarmışçasına şakalaştığını söyledi. Ardından ona sorular sormuşlar ve notlar almışlar. Ona da soru yöneltip yöneltmediklerini sordum. Sorduklarını söyledi, ama aslında İspanyolca konuşamadığından sadece bir arkadaşı olduğunu söylemiş. Madrid'de kaldıkları süre boyunca lüks bir hayat yaşadıkları birinin evine gitmişler. Ama Paris'e gittiklerinde kimsenin Genet'ye ilgi göstermediğini ve bunun onu şaşırttığını söyledi. Kitaplarla dolu olan büyük bir

binaya gittiklerini ve Genet'nin ona, "işte burası benim yaşadığım yer," dediğini söyledi.

Genet Zerrad'ı, orada çalışan kişilerden bazılarıyla tanıştırmış. Ardından bir kıza Faslı arkadaşına arabasıyla bir şehir turu yaptırıp yaptıramayacağını sormuş. "Paris güzel bir şehirdi", dedi, ama içinde kaybolmak çok kolaydı. Bir saati etrafta güzel bir araba ile dolaşarak harcamışlar. "Araba bir güvercin gibi gidiyordu," dedi. "Ve kız da bir güvercindi. Bir güvercini süren bir güvercin."

Ona kızla nasıl iletişim kurduğunu sordum.

"Sadece gülümsemelerle," dedi. "Ve bazen işaret-
leştik. Çok iyi eğitim görmüş biriydi. Onun gibi bir kızla konuşman gerekmez. Sonra kitapevine geri döndük. Genet beni küçük bir otele götürdü ve benim için bir oda kiraladı."

Anladığım kadarıyla Genet Zerrad'ı bu iş için para verdiği bir Fransız öğrenci ile tanıştırmış ve Genet ikisi ile de görüşemeyecek kadar meşgulken birlikte takılmaya başlamışlar. Öğrenci çocuk zaten Zerrad'ın kaldığı otelde yaşıyormuş.

Bir gün Genet Zerrad'ı görmeye gelmiş ve oyunlarından birinin sahnelenişini görmek üzere "çok uzaklardaki" bir ülkeye gidiyor olduğunu söyleyerek ona bir miktar para vermiş. Genet gider gitmez, öğrenci çocuk Zerrad'ın odasına taşınmış. "Ve sadece bir yatak

vardı,” diye ekledi. “Ama çocuk bunun daha ucuz olacağını söyleyip durdu.”

Öğrenci Zerrad’ı Paris’in her tarafına götürmüştü. Zerrad hep ayrılacaklarından korktuğunu söyledi. Şehrin büyüklüğü onu dehşete düşürmüştü. Fransız gencin ilk üç gün gayet iyi olduğunu ve sonra birden değiştiğini söyledi. Dükkânlara girmeye, bir şeyler almaya başlamış ve bunları Zerrad ödemek zorunda kalmış.

“Para hızla ceplerimden uçuyordu!” dedi. “Ve ben Genet değilim. Onun gibi her nerdeysem gidip para alabileceğim bir yer yoktu. Tek düşünebildiğim oradan ayrılmak için henüz yeterli param varken çabucak oradan kaçmaktı. Durmadan kendimi sokaklarda kaybolmuş, avucum açık para dilenirken görüyordum. Böylece Tanca’ya geri geldim ve kalan parayı karıma verdim. Sonra Cebelitarık’a gittim ve daha ilk hafta iş buldum.”

“Garip,” dedim. Ardından Genet ile ilgili ne düşündüğünü sordum.

“O iyi bir adam ama onu anlamıyorum,” dedi. Yine de benim için çok fazla şey yaptı ve bunu unutmaya-
cağım. Eğer o olmasaydı, ben hâlâ burada günde beş ya da altı dirhem kazanıyor olacaktım. Elbette bir işimin olduğunu varsayarsak. Bunu bilemezsin ki.

beattea